

PROF. NEJAT DİYARBEKİRLİ

(17 Haziran 1928 - 13 Temmuz 2017)

Anıl Yılmaz*

Akademik dünyanın gelenekleri arasında, alanında önemli eserler bırakan birisinin vefatını, diğer akademisyenlere duyurmak ve hayatı ile ilgili birtakım bilinmeyenleri paylaşmak vardır. Bununla birlikte gelişen teknoloji, bilinmeyenleri ve mesafeleri ortadan kaldırdığı için, birinin vefatını paylaşmanın artık “*bir haber niteliği taşımadığı*” söylenebilir. Oysa genç kuşakların çoğu, bu insanları sadece makale ve kitaplarından tanıdığı için, nasıl kişilikleri olduğu ile ilgili bir fikir sahibi olamıyorlar. İşte bu yazılar, en azından böylesi bir konuyu aktarmaya fırsat tanımaktadırlar.

Yazıyı kaleme alanlar için, işin zor tarafı da bu andan itibaren başlıyor. Nasıl ve nereden hareketle, nelere değinilmeli, hangi dil tercih edilmeli ki, kısacık bir yazıda olabildiğince çok konu paylaşılabilsin... Bu yazının amacı, Nejat Diyarbekirli'nin farklı yönlerine değinmek olacaktır. Hayatı ile ilgili detaylar, adına çıkarılan hatıra kitabında bulunabilir.¹

* Doç.Dr. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Türk İslam Arkeolojisi Bölümü, Çiğli-İzmir/Türkiye, yilmazanil@yahoo.com

¹ Eralp Alışık, “Nejat Diyarbekirli'nin Hayatı”, *Orta Asya'dan Anadolu'ya Türk Sanatı ve Kültürü: Prof. Nejat Diyarbekirli'ye Armağan*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2006, s. 13-25. Çok sevdiği asistanlarından Doç.Dr. Nalan Türkmen de bu sürece bir biyografi ile katkı sağlamıştır. Nalan

Nejat hoca ile hukukumuz an itibarı ile değerlendirdiğimde oldukça eskiye gittiğini anlıyorum. Şimdi, eğitim sistemimizi ve bu sistem içindeki “profesörleri” görüyorum da, 1991 yılında Mimar Sinan Üniversitesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümüne başladığımızda, ne kadar ciddi bir eğitim alacağımızın farkında olmadığımızı anlıyorum. Nejat hocanın yanında, Oktay Aslanapa (1914-2013), Faruk Sümer (1924-1995), Belkıs Mutlu (ö. 1993), Semra Germaner (1944-2015), Zeki Sönmez, Ömer Naci Soykan (1945-2017), Cevat Çapan, çok anlaşmasak da Hilmi Yavuz gibi alanında önemli tezler üreten pek çok akademisyeni tanıma ve ders alma imkânı bulduk. Ben kaliteli bir eğitim aldığımı düşünürken, Nejat Diyarbakırlı'nın Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki hocaları Celâl Esad Arseven (1876-1971), Rıfık Melûl Meriç (1901-1964), Behçet Ünsal (1912-2006), Zeki Faik İzer (1905-1988), Nurettin Ormancı, Kurt Erdmann (1901-1964) ve Kenan Özbek'dir (1904-1989). Minyatür ile ilgili dersleri, Hüseyin Tahirzade (1882-1955) ve Süheyl Ünver'den (1898-1986); keramiği, Vedat Ar (1907-2001) ve İsmail Hakkı Oygur'dan (1907-1975); resim derslerini ise Nurullah Berk'den (1906-1982) almıştır. Eğer vaktiniz varsa bu insanların ne kadar özel olduğunu anlamanız için internette haklarında biraz araştırma yapmanızı öneririm.

Resim 1. Diyarbakırlı, 23 yaşındayken asistan olarak başladığı Güzel Sanatlar Akademisindeki hocaları ile birlikte, yıl 1951. Masanın ortasında Celal Esad Arseven.

Öyle anlaşılıyor ki hayatta başarılı olmak, içinde bulunduğunuz ortamla doğrudan ilişkili. Aile ve arkadaş ortamınız, eğitim aldığınız okul vs. sadece bir süreliğine değil, tüm hayatınızı ilgilendiren bir ilişkiler ağının da oluşmasına neden oluyor.

Nejat Diyarbakırlı'nın macerası, Adapazarı'nda, 17 Haziran 1928 tarihinde başladı. Soyadları ailenin nereden geldiği ile ilgili bilgi verirken, büyükbabası İbrahim ve babası Ahmet Diyarbakırlı, başta işlenmiş kereste ihracatı da olmak

Türkmen, “Prof. Nejat Diyarbakırlı'nın Hayatı ve Eserleri”, *Sanat Tarihi Dergisi*, XXVI/2, (Ekim 2017), 423-431.

üzere, ticaret ile uğraşan iş adamlarıydı. Adapazarı'nda Türk Ticaret Bankası'nın kuruluşunda yer aldıkları gibi, Kurtuluş Savaşı'nda da aktif rol oynamışlardır. Ahmet Bey'in "iş adamı" kimliği ister istemez kafasında Türkiye'nin, fabrikasının ve çocuklarının geleceği ile ilgili bazı öngörüler oluşmasına neden oluyordu. Bu öngörülerden biri, her iki oğluna da iyi bir eğitim aldirmaktı ve bu amaçla Nejat Erol ve Vedat Diyarbekirli'yi, günümüzün de önemli bir eğitim kurumu olan Kadıköy, Saint Joseph Fransız Koleji'ne gönderdi. Diyarbekirli, orta ve lise eğitimini kendi ifadesi ile bu "Papaş Mektebi'nde" tamamlamıştır. Burada öğrenmiş olduğu Fransızca ve Moda'da oluşturduğu sağlam temelli arkadaşlıklar, hayatı boyunca kendisine yardımcı olacak ilişkilerin kurulmasını sağladı.

Babası Ahmet Bey oğullarına böyle bir eğitim fırsatı sunarken, ihtimalle kendisinin de yaptığı gibi, ticaret ile uğraşacaklarını düşünmüş olmalıdır. Oysa Nejat Diyarbekirli Moda'da sadece eğitim almıyor, isimlerini bu çalışmada ifade ettiğimiz, Türkiye'nin entelektüel ortamını hazırlayan insanlarla da bir arada bulunuyordu. Ayrıca Türkiye'nin en önemli spor kuruluşlarından biri olan Fenerbahçe Spor Kulübü'nde, kolej alışkanlığını devam ettirerek basketbol oynuyordu.

Bu arada Güzel Sanatlar Akademisi'nde, Tezyinat Bölümü'ne yazılmış 1954 yılında mezun olana kadar, Bedri Rahmi Eyüboğlu (1911-1975), Cemal Tollu (1899-1968), Sabri Berkel (1907-1993), Ali Avni Çelebi (1904-1993) gibi sanatçıları da tanımak ve beraber çalışma fırsatı elde etmiştir. Akademi'deki eğitiminin (ve asistanlığının) yanına Basketbol ligi maçları, Avrupa şampiyonaları hatta araya bir de Olimpiyat oyunlarını sıkıştırmış; Nejat Eczacıbaşı ile birlikte bugün Dösım olarak çalışan, Kültür Bakanlığı'na bağlı birimin de temellerini atmıştır.

O zamanın Türkiye'sinde, ulaşım ve iletişim imkânlarının günümüz ile karşılaştırılmayacak kadar kısıtlı olduğunu düşünürsek, tüm bunları nasıl gerçekleştirdiğini anlamak için çocukluğundan iki örnek vermek isterim. İlki, daha Adapazarı'nda çocukken arkadaşları ile birlikte İstanbul'u gezmek için yürüyerek evden ayrılma teşebbüslerinde aranabilir ki hiç birisinin başarıya ulaşamadığını gülererek anlatırdı. Her seferinde daha gün bitmeden Babası, arabasıyla gelip arkadaşları ile birlikte kendisini yoldan toplarmış. Bir keresinde yolu kısaltmak için dağların üzerinden gitmek istemişler, bir hayli yol almalarına rağmen bu macera da otobüs ile Adapazarı terminaline geri dönmeleri ile sonuçlanmış. Ceplerinde otobüs ücreti olmadığı için, babasının bunu firmaya daha sonra verdiğini de gülererek eklemişti. Diğer de; Moda'da otururlarken yazın arkadaşları ile "bir hafta!" kalmak üzere çadır, yiyecek ve battaniye vs. gibi erzakları ile birlikte Eşek Adası'na yapılan yolculuktur. Kürekle gün boyu yapılan yorucu yolculuk çoğu zaman, iki günde tüm yiyecek ve sularının tükenmesi sonucu Moda'ya dönüşle sonuçlanıyormuş. Bir keresinde de fırtına patlaması sonucu ne çadır, ne erzak, ne de kayıklarının kaldığını, uzaktan geçen balıkçıların kendilerini nasıl kurtardığını anlatmış, son yaşananlar Eşek Adası maceralarının da sona ermesine neden olmuştur. Adalarla ilgili en güzel anıların ise eşi Ayşegül Sarıca, çocukları Osman ve Selçuk Zeynep ile Sedef Adası'nda ailecek geçirdiklerini anlattığını da, ben eklemek isterim.

Doğal olarak bu kadar haşarı bir çocukluk geçirdiğinizde, gençlik ve olgunluk yıllarınızın da sıradan ol(a)mayacağı aşikârdır. Dolayısıyla hem basketbol, hem asistanlık, hem de Kültür Bakanlığı çalışmalarındaki gayreti anlaşılmış olur.

Ellili yılların sonuna doğru, Diyarbakirli'nin geleceği ile ilgili karar vermesi gereken yıllardı. Ya Eczacıbaşı ile turizm sektöründe devam edecek, ya spor ile ilgili bir meslek seçecek, ya da akademisyenlikte kalacaktı. Tercihini akademisyenlikten yana kullandığını anlayabiliriz. Orta öğretimde aldığı dil eğitimi sayesinde 1960 yılında İsveç'te *Uppsala Üniversitesi*'nde, 1962 ve 1963 yıllarında da Londra'da *School of Oriental & African Studies*'de, daha sonra da Fransa'da *Sorbonne*'da Orta ve İç Asya arkeolojisi ile ilgili araştırmalar yapmıştır. Çünkü Orta Asya'daki arkeolojiyi Fransızlar ve İngilizler başlatmış, bazı arkeolojik malzemeleri ülkelerine taşıdıkları gibi, araştırmalarını da kendi ülkelerinde yayınlamışlardır. Bu çalışmalar bugün olduğu gibi, internetten sipariş üzeri gelen yayınlar değildir. Bu sebeple hem malzemeyi, hem de yayınları toplayabilmek için buralara gitmiş ve pek çok yayını Türkiye'ye taşımıştır. Peşinde koştuğu malzemelerin içinde bir tanesi var ki onu da sizlerle paylaşmak isterim.

Türk tarihi içinde ön plana çıkan en önemli malzemeler hiç şüphe yok ki, iki müstesna kardeşe ait Bilge Kağan ve Kül Tigin külliyeleridir. Burada ilk bilimsel kazı yapma ayrıcalığı da Çek arkeolog Lumir Jisl'e aittir. Aslında malzemelerin çoğu, pek çok dilde yayınlanmıştır. Fakat kazı esnasında tutulan orijinal raporlar ve resimlerin çoğu Jisl'in özel arşivinde yer almaktadır. Hani bunlar bilimin ortak malzemesi olarak kabul edilebilirler ancak, Türkiye'de olsalar daha güzel olurdu diye düşünmüş olacak ki, kazıdan yıllar sonra Jisl'i ziyaret etmiş. Kendisinin öldüğünü, fakat arşivin hala eşinde olduğunu öğrendiğinde, kendisine bu raporlar karşılığında o yıllarda Doğu bloğu ülkelerinde olmayan elindeki fotoğraf makineleri ile birlikte fotoğrafçılıkla ilgili pek çok malzeme ve bir miktar da para teklif etmiş. Ertesi gün gittiğinde bırakın arşivi almayı, fotoğraf makinelerine de veda etmek durumunda kaldığını anlatırdı. Bugünkü gibi o yıllarda üniversitelerde BAP gibi bir destek programının olmadığını, fotoğraf malzemelerinin de Türkiye'deki fiyatlarını düşünürsek, kaç kişi elindeki makinelerden vazgeçerdi diye düşünmeden edemiyorum.

Halı ve halıcılık bir tarafa bırakılırsa, Diyarbakirli'yi asıl uzmanı olduğu İslam öncesi Türk sanatına yönlendiren kişi, Celal Esad Arseven'dir. Nedeni, bu sıra dışı insanın *Türk Sanatı* ve *Sanat Ansiklopedisi* gibi külliyatı oluşturmaya çalışırken, cevap veremediği, "*Türk sanatı ne kadar eskiye gidiyor?*" sorusuydu. Tam da bu gibi sorularla uğraşırken, W. Radloff, W. Thomsen gibi filologlar/Türkologlar, İç Asya'daki eski Türk dili; A. Stein, P. Pelliot gibi arkeologlar da, Türkistan'daki (Orta Asya) eski Türk şehir ve tapınakları ile ilgili bir takım araştırmalar yapıyorlardı. Diyarbakirli işte bu konularla ilgili yapılmayanları/yapılması gerekenleri, Arseven'in evindeki tartışmalarda öğrenmiştir. Belki de Arseven, o'nu bu tip toplantıların içine çekiyordu, çünkü normal bir insanın Türkiye'de bu kadar boş alan varken, yolların bile bilinmediği Asya'nın içlerine gitmeyeceğinin farkındaydı.

Resim 2. Chin Huang Ti, yeniden birleştirdiği Çin'i MÖ. 221-210 yılları arasında yönetmiştir. Bu kadar popüler olmasının nedeni 6.000 kişiden oluşan bir terracotta ordu ile beraber gömülmesidir. Diyarbekirli, bu imparatorun mezarından çıkan malzemenin sergilendiği müzenin önünde.

Diyarbekirli, Arseven ile beraber çalışırken hocası ile ilgili edindiği bir anısını da şöyle aktardığını hatırlıyorum: *“Celal Esad Arseven öyle uzun ve yorucu bir şekilde çalışırdı ki göz kapaklarının bu yorgunluğu taşıyamayıp kapanmaması için, her ikisini de selobantla yukarı doğru bantlardı. Hocanın gözlerinin aldığı şekli düşündükçe...”*

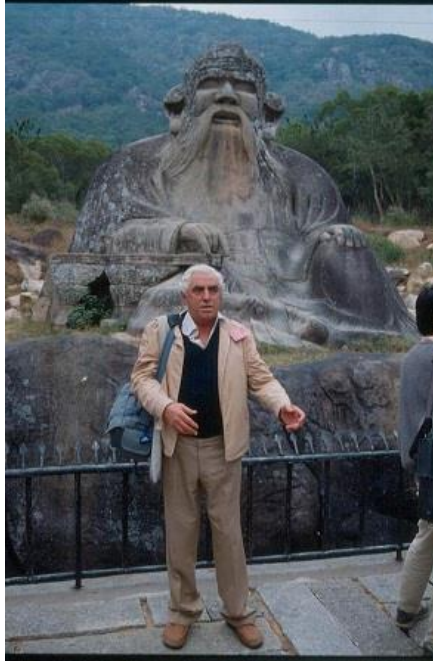

Resim 3. Savaşan Eyaletler döneminde (MÖ. 475-221) yapımına başlanan Çin Seddi. Zaman, para ve insan kaybindan başka bir şeye sebep olmayan, tedbir amaçlı inşa edilen bu duvar, Türkler tarafından defalarca aşılmıştır.

Altmışlı yıllar Türkiye’de maalesef kutuplaşmanın başladığı yıllardır. Sadece siyasiler değil, toplumun tüm kesimleri bu akımdan kurtulamadı. Nejat Diyarbekirli de çizgisini daha sağ kesime taşıdı. Ancak yaşam şekli ve hayattan beklentileri, kendisini milli değerlerden uzaklaştırmadı ama çizgisini de hiçbir zaman en uca

taşımadı. O gün daha bağımsız hareket eden Türk Ocakları'nın düzenlediği pek çok toplantıya katıldı, bildiriler sundu. Biliyoruz ki, eski Türklerin yaşadıkları toprakların tamamı, Diyarbakırlı'nın döneminde Sovyetler Birliği tarafından yönetiliyordu. Bu gün bile bu dönemde yayınlanmış çalışmaları "Komünist ürünler" olarak değerlendirip sayfasını bile çevirmeyen bir grup varken o, akademik çalışmalara böyle yaklaşmamış, Rus meslektaşlarımızın yayınladığı arkeolojik malzemeleri, kendi bakış açısı ile değerlendirerek belki de Türkiye'de İslam öncesi Türklerle ilgili ilk arkeolojik yayınları yapmıştır. Eğer İngilizceye çevrilebilseydi, dünyada da ilgiyle okunacağına inandığım *Hun Sanatı* adlı kitabı, bu mantıkla kaleme alınmıştır. Kurganlardan çıkan malzemeleri tek tek incelemiş, bunların daha sonra Oğuz, Selçuklu ve Osmanlı'ya kadar geçtikleri süreci örneklerle açıklamıştır. Belki sadece bu çalışması ve bizlere kazandırdığı bakış açısı bile "akademisyen" olarak üstüne düşen görevi tamamladığını düşündürebilir.

Bu açıdan naçizane olarak Diyarbakırlı'yi, Bahaeddin Ögel ile birlikte, eski Türk tarihi, arkeolojisi ve sanatı içinde farklı bir yerde değerlendirmek gerekir diye düşünmekteyim.

Resim 4. Tang dönemi Çin'i ile artan ticari ve siyasi ilişkiler, Budizm'i Türkler arasında hiç olmadığı kadar popüler duruma getirdi. Budizmin doğa kültürleri ile doğrudan bir ilişkisi vardır. Burada, doğal bir kayaya şekil verilerek oluşturulan Buddha heykelinin önünde, Çin (?).

Türkiye'nin neredeyse tamamını, Dünya'nın da pek çok bölgesini fotoğraf çantası ile birlikte dolaşmıştır. Asya'daki gezilerinde ise, bir omuzunda fotoğraf, diğerinde kamera çantası ile birlikte görüntülenmiştir. Mesela hoca'nın neden hiç

fotoğraf sergisi açmadığını hep merak etmişimdir. Çünkü Hindistan'ın Haydarabad Nizamı Bereket Şah ile sohbetleri, Kemal Ilıcak'ın ilgisini çekmiş ve bir dizi halinde Tercüman Gazetesi'nde yayınlanmıştır. Fotoğraf çekmenin inceliklerini, Papaz Mektebinden arkadaşı Gökşin Sipahi'den öğrendiğini anlatıyorum.

Ancak yukarıda ifade ettiğimiz gibi, Diyarbekirli'nin yapısı sıradan bir akademisyen olamayacak kadar farklıydı. Nepotizm'in gücünün hissedilmediği dönemlerde Asya ile ilgili yaptığı çalışmaları, onu Unesco'nun İpek Yolu ile ilgili yapacağı bilimsel araştırmalarda, Türkiye temsilcisi olarak atanmasına yardımcı oldu. 1987'den başlayarak 10 yıl boyunca yaptığı geziler sonucu topladığı kitap, çektiği film ve dia pozitif ve fotoğraflar, çok önemli bir kütüphane oluşturmasına neden olmuştur. Hayatı boyunca topladığı malzemeler Eralp Alışık'ın çabalarıyla bugün Yeditepe Üniversitesi bünyesinde hizmet vermektedir.

Resim 5. 1990, Çin'in Şangay limanında, Unesco heyetini uğurlayan Çinli göstericilerle birlikte. Omuzlarında Türkiye'ye gelmesi pek mümkün olmayan kitaplar.

Yetiştirdiği sayısız öğrencinin yanında, yakın arkadaşları Oktay Aslanapa, Faruk Sümer, Muharrem Ergin (1923-1995) ile birlikte Türk kültürüne hayatı boyunca hizmet etmiştir. Halı kongreleri, milletlerarası sempozyumlar, Türklük ile ilgili anıt tasarımları vs. ile uğraşmışlardır. Her biri hayattan ayrılana kadar da, dostlukları örnek oluşturacak şekilde devam etmiştir.

Benim hocayı tanımam, Mimar Sinan Üniversitesi'ndeki lisans eğitimime dayanır. Her halde en aktif dönemlerinden birine denk gelmiştik. Çünkü ya Unesco ile İpek Yolu gezisinde, ya Türkmenistan'da veya Türkiye'de bir halı kongresi tertiplemekle uğraşılıyor, ya da Moğolistan'a yaptığı gezilerinden biri ile ilgili raporunu bitirmeye çalışıyordu. Çok sık gelemediği derslerini öyle farklı bir tarzda işlerdi ki, mesela Orhun anıtlarını anlatırken, kendisini Orhun şelalesi altında yüzerken görebilirdiniz veya karşınıza İmparator Kao Tsung'un yoğ-aş merasimine katılmış bir Gök Türk Bey'i olarak çıkabilirdi.

Benim için asıl süreç, kendisiyle master yaptığım Muğla Üniversitesi'nde başlamıştır diyebilirim. Mimar Sinan Üniversitesi'nden mezun olup olamayacağımızı düşünürken, benimle birlikte pek çok öğrenciyi emekliliğine ramak kala, “*küçük dağları kendisinin yarattığını düşünen*” birinin elinden kurtarması, beni kendisi ile beraber Muğla Üniversitesi'ne yönlendirdi. Marmaris'teki evinde beraber çok vakit geçirmişizdir. Aslında başlangıçta Akyaka'da çok güzel bir evde oturuyordu. Fakat ev sahipleri ile bir akşam yemeğindeki sohbeti, Marmaris'e taşınmasına neden oldu. Bu yemekte, misafirlere birinin, sofradaki balıkları yemenin doğanın işleyişine ne kadar zarar verdiğini belirten bir nutkundan sonra, Nejat hocanın uyarısıyla “*limonları dikkatli sıkık*”, çünkü “*canlarını yakmaktan çekindik*”. Tabi hocanın bu esprisi, özellikle balık konusunu açan misafirin hiç hoşuna gitmedi. Soğuk rüzgârların esintisinin de uzun sürmesi, hocayı Marmaris'e taşınmak zorunda bıraktı. Muğla'dan İstanbul'a dönüşlerde de arabasında yaptığımız sohbetlerin tadı hala dimağımdadır. Yolculuk boyunca öğrendiklerimi, hiçbir derste öğrenmediğimi ve öğrenemeyeceğimi de ifade etmek isterim. O yüzden master yapan arkadaşlarıma tavsiyem; danışmanları ile mümkün olduğu kadar çok vakit geçirmeleridir. Çünkü bu sohbetler, derslerde yapılan resmi konuşmalardan çok daha öğretici oluyor.

Resim 6. Tang dönemi Çin imparatorları için planlanmış Qianling kutsal alanı. Heykeller buraya defnedilen İmparator ve İmparatoriçelerin cenaze merasimlerine katılan Gök Türk Beyleridir. Nejat hocanın ifadesi ile açıklarsak, “*Cenazeye katılan tüm Beylerin kafaları daha sonraki bir dönemde koparılmış; sadece bir tanesinin kafası yerinde...*”

Derslerde her zaman arazide olmamız gerektiğini, kendisinin 15-20 günlük süreyle bu bölgelere gittiğinde kütüphane, müze derken, araziye çok az vakit kalmasından yakındığını hatırlıyorum. Hele hele o dönemlerde bu coğrafyalarda kazı yapmak, rüyalarda görülecek bir etkinlik olarak düşünülüyordu. Şimdi bu konuşmaları bir kere daha yorumladığımda; ihtimalle kendisi, Arseven'in yapamadıklarını yapmış, kendisinin yapamadıklarını da bizim yapabilmemiz için alt

yapı hazırlamaya çalıştığını anlıyorum. Bu sebeple, İstanbul Üniversitesi'nde yaptığım doktora sonrası sözleşmemin sona ermesi sonucu, beni Kırgızistan, Manas Üniversitesi'ne göndererek arkeolojik malzemeyi, arazide birebir çalışmamı istemiştir.

İnsan, yaşam sürecinde “doğru” davranır ve “doğru” insanları seçerse mutlu olabiliyor. Ben akademisyen olmak istediğim için “doğru” insanla beraber olduğuma ve çalıştığıma inanıyorum. Bir karşılık beklemediğini bilmeme rağmen, kendisine olan borcumu da hiçbir zaman ödeyemeyeceğimin de farkındayım. Bir kere daha dile getirmek isterim. Bugün bayağılık üniversitelerin her tarafına bulaşmışken, Nejat hocamın bir İstanbul beyefendisi olarak, her gün traşlı, tril tril kıyafetleri ile öğrencilerinin karşısına çıktığını, sorunları romantik bir bakış açısı ile ötelemeden çözmeye çalıştığını söyleyebilirim. Mesleğine olan sevgisinin uzun süreler mensubu olduğu Mimar Sinan Üniversitesine², Osmanlıların bir dönemine damgasını vuran kurumunun binasını, “Tophane”yi kazandıracak kadar da ileri seviyede olduğunu ifade etmek isterim.

Resim 7. Nejat hoca, ben ve çok çok sevdiği kardeşi Vedat Bey ile birlikte Moda'daki evinde, geleneksel öğle yemeklerinden birinin ardından.

Nejat Diyarbekirli, arkasında kocaman anılar bırakarak aramızdan 13 Temmuz 2017'de, öğle sularında ayrıldı. Bir süredir hasta olduğunu biliyorduk. Ailesi, yatağında huzurlu bir şekilde hayata gözlerini yumduğunu ifade ettiğinde,

² Üniversite 1882 yılında Sanayi-i Nefise olarak kurulmuş, 1928 yılında Güzel Sanatlar Akademisi, 1981 yılında Mimar Sinan Üniversitesi adını almıştır. Bugün Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi adı altında eğitim vermektedir. Bir “kurum” olarak düşünüldüğünde o kadar önemlidir ki, sadece Türkiye için değil, Osmanlı için de değil; tüm Ortadoğu ve Balkan ülkeleri ve daha kapsamlı olarak Arkeoloji dünyası içinde çok önemli bir yeri olduğu anlaşılır.

içimize bir nebze su serpildi. Ancak yine de vefat haberini Moğolistan'da öğrendiğimde duyduğum üzüntüyü sizlerle paylaşamam. Kendisini 16 Temmuz 2017 günü Karacaahmet Mezarlığı'nda ailesi ve sevenleri ile birlikte ebediyete uğurladık.

Resim 8. Moda camisi, 16 Temmuz 2017

Mekânı Ülgen'in yanında, O'nun bozkırlarında olsun.

Önce öğrencisi, sonra da asistanı olmaktan gurur duyduğum bu büyük adam ile Ülgen'in yanında tekrar görüşebilmek ümidi ile...